

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 ..
Helyben hához hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétéfős és
ünnepek utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 241. szám.

Nagyvárad.

Szombat 1914 Október 17.

A világháború.

A betört orosz sereg maradványa is elpusztult.

Budapest, október 16. A visszavonuló orosz csapatok, amelyek több helyen ért vereségük után a Tisza völgyében gyűltek össze, hogy elérhessék a kárpáti szorosokat, Rahónál megállapodtak és elsáncolták magukat. Nem sokáig élvezhették a nyugalmat, mert a mi hadseregünk, amelyet egy altábornagy vezetett, tegnap reggel megtámadta őket és gyilkos harc után, amelyben az ellenség egy része elpusztult, visszavetette őket még az éjszaka Bilinen tülra. Rahó újra a kezünkbe jutott.

A nagy harcban az ellenség legnagyobb része teljesen elpusztult.

Varsót kiüritik az oroszok.

Budapest, október 16. (Bud. Tud.) Varsóban és Lodzban a félhivatalos lap felhívta az orosz állami tisztviselőket, hogy ha az ellenség harminc versztnyire közeledik — hagyják el a várost. Lodzban a tisztviselők már készen vannak az elutazásra.

Óriási csata készül.

Budapest, okt. 16. A londoni Morningpost jelentése szerint Szentpétervárott és az egész Oroszországban az egész hadsereg hadmozdulatait a legnagyobb titokban tartják. A hadseregek óriási csatára gyülekeznek, a melynek terjedelme minden eddigit felülmúl. Valószínűleg még egy hét fog elmulni, míg jelentősebb hírek érkeznek a hadmozdulatokról.

Orosz foglyok Linzben.

Budapest, okt. 16. Tegnap érkezett ide az első orosz hadifogolycsoport, körülbelül ezer ember. A foglyokat a legnagyobb részt sátoztáborban helyezték el. (Bud. Tud.)

Olaszok a lengyelekért.

Budapest, okt. 16. Római jelentés szerint ott egy olasz bizottság alakult Pro Polonia néven. A bizottság azt tüzte ki célul, hogy felujtsa azokat a baráti kötelekeket, amelyek a lengyeleket Olaszországgal a XV. század óta egészen a Napoleoni időkig egybefűzték. (Bud. Tud.)

Kurdok az oroszok ellen.

Konstantinápoly, okt. 16. Van városából, amely a kurd vidék egyik főhelye, táviratok jelentik, hogy a kurdok és oroszok között egyre nagyodnak az ellentétek. Targevar környékén különös elkeseredés mutatkozik az orosz zsarnoki uralom ellen. Urmia kerület tele van kurd menekülőkkel. A nép között nagyon nagy az elkeseredés, amely forrongássá változik át lassanként. A többi kurd törzs szintén nagy ellentétben van az orosz uralommal. A hatóságok és a lakosság között napról-napra támadnak összetűzések és a helyzet nagyon komoly. (NTH.)

Lefoglalt orosz értékek Brüsszelben.

Budapest, október 16. (Tud. cenz. táv.) A Frankfurter Zeitung értesülése szerint a német kormány a pétérvári nemzetközi kereskedelmi bank brüsszeli fiókjánál másfél millió franknyi orosz államértéket foglalt le. További hasonló lefoglalások várhatók.

Bolgárok és szerbek harca a határon.

Szófia, okt. 16. A Dnevnik jelenti: A szerb és bolgár határ csapatok Petsovo mel-

lett, a szerb-bolgár határon megütköztek. A szerbek egy szökevény macedóniait üldöztek és az üldözés hevében áthágták a bolgár határt és egy kilométer távolságra hatoltak bolgár területen. Erre támadt a harc, a mely a szerbek visszavonulásával végződött.

A szerbeknek sikerült ugyanis a megszökött macedóniait elfogniok, a bolgárok pedig egy szerb katonát, Jovanovics Jovant fogták el. A macedóniai szökevény elfogása bolgár területen történt, Szerbiának tehát kötelessége a macedóniait a bolgár hatóságoknak kiadni. Ha a szerbek a legcsekélyebb visszaélést tanúsítanak a macedóniáival szemben, a bolgárok az elfogott szerb katonával szemben megfelelő represzáliával élnének.

A szerb hadsereg veszteségei.

Szófia, okt. 16. A bolgár lapok közlik a szerb veszteségjegyzéket és megállapítják, hogy a szerb intelligencia köréből eddig tízezer ember esett el, még pedig háromszáz egyetemi oklevéllel kitüntetett, ezernévszáz gimnáziumot végzett és nyolcezernévszáz másféle műveltséggel bíró katona.

Az amerikaiak menekülnek Londonból.

Budapest, okt. 16. (Tud. cenz. táv.) A sajtóbizottság engedelmével jelenti tudósítónk: A Neues Wiener Tagblatt müncheni tudósítója értesül, hogy az északamerikai Egyesült Államok londoni nagykövete az angol fővárosban időző összes amerikai állampolgároknak

sürgősen és nyomatékosan tanácsolta, hogy mielőbb utazzanak haza Amerikába

még pedig október vége előtt hagyják el Londont, mert semmiféle felelősséget nem vállal többé értük. A legtöbb amerikai tényleg már el is utazott Londonból.

London védekezik a léghajók ellen.

Budapest, október 16. A temsei védőművek parancsnoka hirdetményt bocsátott ki, amelyben figyelmezteti a lakosságot,

hogy ellenséges repülőgépektől és léghejőktől óvakodjék. Amennyiben lövéseket hallának, fedezetet kell keresniök, lehetőleg a pincékben és egyéb mélyedésekben. (M. T. I.)

Ostende a harc idején.

Budapest, okt. 16.) A sajtóbizottság engedelmével.) Berlinből táviratozzák: A Daily News jelenti: Tegnap Ostendében nagy pánik tört ki. Reggel kilenc órakor egy német Taube repülőgép jelent meg a város fölött és két bombát dobott le.

Nagyobb belga különítmény jött a városba, de nyomban kivonult onnan. Távolról ágyudörgés hallatszik. Az utcákon sűrű tömegben vesztegelnek a menekültek s vágyva néznek a tengerre, ahonnan segítséget várnak. Mély csalódás fogott el mindenkit, mikor délután két órakor közölték, hogy nem indul több személyszállító gőzös Angliába, csakis csapatokat szállítanak. Az üzletek zárva vannak.

A Vogezekeket elfoglalták a németek.

Budapest, ok. 16. A Magyar Távirati Irodának jelentik, hogy a német csapatok megszállták a Vogezekeket és a franciákat Belfortba szorították vissza. A vogezi vasutak közlekednek.

A franciák rettenetes veszteségei.

Budapest, okt. 16. Madridból jelentik a „Taegliche Rundschau“-nak: Egy barcelóniai újság állítólag a francia hadiszállásról arról értesült, hogy a francia hadsereg veszteségei szeptember végéig 150.000 halottat és 350.000 sebesültet tettek ki. A hadifoglyok számáról semmi biztosat sem lehet tudni.

A németek az északi tengerhez jutottak.

Budapest, október 16. (Saj. tud.) A flandriai harctérről jelenti az Allganeines Handelsblatt, hogy az egyesült angol és belga seregek az egész Belgiumot kiürítették. Már csak Dél-Flandriában Harebroeueknál harcolnak. Lille a németek igen erős ágyuzás után vették be. A belgák Kortryknál (Contra) nagy vereségek, de aránylag rövid harcok után visszavonultak Ostende felé. A németek Brüggebe kardesapás nélkül vonultak be. Épen így foglalták el Kuoeke és Heyst helységeket is.

A németek körülzárták Ostendét.

Budapest, okt. 16. (Saját tud.) A Bud. Tud. jelenti: Egy kopenhágai távirat szerint Ostendét teljesen körülzárták. Ostende város tanácsa hiába tiltakozott az ellen, hogy a várost az angolok megvédjék.

A belga menekültek.

Budapest, okt. 16. A Roterdamsche Courrant jelenti: A menekültek egyrésze a belga határról visszatért, mert látják, hogy a németek milyen korrektil viselkednek. A németek felhívják mindenütt a lakosságot, hogy ne meneküljön. A csapatok a belga királyi pár arcképét is helyénhagyták. (M. T. I.)

Amszterdam, okt. 16. A Roterdamsche Courrant jelenti; Menekülők ostendei jelentése szerint a belga hadsereget hajóra szállították. Nem katonáknak megtagadták az átszállítást. (M. T. I.)

Csingtau ostromát abbanhagyták.

Budapest, okt. 16. A Frankfurt Zeitungnak jelentik Londonból: A Daily Telegraph egy pekingi táviratot közöl, amely szerint a japánoknak Csingtau elleni ostroma egyelőre halasztást szenvedett, mert a lőszerszállítás az utak hiányossága folytán, csak nagyon lassan halad előre. Tokió és Peking között igen feszült már a diplomáciai viszony. (M. T. I.)

Bezárták a mosztári és tuzlai gimnáziumot.

A Szlavóniai Magyar Ujságban olvasuk: a közös pénzügyminiszter rendelkezésére egy évre bezárták a mosztári és tuzlai gimnáziumokat az azokban előfordult skandalumok, diákzavargások és propagandisztikus üzelmek miatt. Büntetés ez az iskolakörzet lakossága számára, mely politikai bűnös játékaival használta fel az ifjúságot. A bezárt iskolák tanulói csak azon esetben vehetők fel a többi középiskolába, ha azokban hely marad számukra. Miattuk tulzsufoltágnak sehol sem szabad beállani.

Hogy mit jelent ez, azt csak akkor értjük meg, ha meggondoljuk, hogy a bezárt iskolákon kívül gimnázialis jellegű teljes középiskola csak Szerajevóban van, amely eddig is mindig tul zsufolva. Ezenkívül még Bihácson és Derventben van alsó reál-gimnázium. A büntetés egyébként, bár kisebb mértékben az egész tartományt éri, mert a gyengébb előmenetelű és nem abszolút jó viseletű tanulókat a be nem szüntetett középiskolákból is kizárják.

A rendelet kimondja a célt: *karakteres, jól készült, a monarchiához hű és kifogástalan intelligenciára van szükség a jövőben; minden gyanus törekvésnek és selejtes anyagnak pusztulnia kell tehát az iskolából.* (Ejnye de jelkelne ez az elv néhol Magyarországon is!) Egyben azt is bejelenti a rendelet, hogy a középiskolák fejlesztését — melyre nézve már részletes programot dolgozott ki a kormány — beszünteti: új középiskolát tehát belátható időn belül nem fognak felállítani Boszniában.

Ami a bezárt iskolák tanárait illeti, ezek közül a mosztári tanárokat széthelyezik a

többi középiskolához, míg a tuzlaiakat a kormány felsőbb utasításra részint nyugdíjazza, részint végkielégítéssel — mint számfeletti erőket — elbocsátja. Noha ez a bosnyák törvények szerint jogos és lehetséges, mégis a tuzlai tanárookra vonatkozó rendelkezés nagy feltűnést keltett.

A mentők tíz évi munkája.

„Mindenkít érhet baleset!“

A kultura által létesített intézmények között nem utolsó helyet foglalja el a műveltebb, a humanizmus által áthatott közönység körében a mentőintézmény. A „mindenkít érhet baleset“ jeligenek igazságát juttatja önkéntelenül is eszünkbe az emberbaráti munka, amelyet a derék mentők kifejtenek s ebben benne foglaltatik nemcsak az intézmény fontos szerepe, de az elismerés is, minden nemesebben érző ember részéről, a mentők iránt.

A mentőintézmény nem új Magyarországon. Már évtizedekkel ezelőtt nagy szolgálatot tettek a társadalomnak a budapesti és a kolozsvári mentőegyesületek.

A millenium alkalmával Budapesten járt berlini főpolgármester a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a főváros mentőintézményéről s a szervezet adatait magával vitte, hogy aszerint alakítsák át a nagy német metropolis mentőintézményét.

Azóta hazánk majd minden nagyobb városában szervezték a mentőintézményt, természetesen szűkebb keretekben.

Tökéletes mentőintézményt csak ott lehet szervezni, ahol orvos-egyetem van, ahol a tanulmányaik befejezéséhez közeledő orvostanhallgatók is teljesíthetnek mentőszolgálatot.

De éppen a nagyváradi mentőosztály derekas működése fényesen igazolja, hogy szűkebb keretekben, szerényebb eszközökkel is lehet nagy szolgálatokat tenni a társadalomnak a szerencsétlenül járt embertársainknak nyújtott első segély nyújtása által.

A nagyváradi mentőintézmény ezelőtt tíz évvel néhai Mezey Mihály és még néhány nemes gondolkozású ember buzgóságából létesült s 1904. október 15-én kezdte meg áldásos működését.

Hogy azóta minő buzgalommal töltötte be feladatát, igazolják a következő adatok: Segélyt nyújtott tíz év alatt sebesülés és sérülésnél 1626 esetben; hirtelen rosszul-lét és betegedésnél 2343 esetben; egyéb bajoknál 269 esetben; öngyilkossági kísérletnél és öngyilkosságnál 379 esetben. Betegszállításnál működött balesettel kapcsolatban 4054 és megkeresésre 484, összesen tehát 4538 esetben.

A mozgóorség kivonult: megsérült katonák szállítására 756 esetben, tüzhöz 1 esetben, versenyekre 7 esetben, összesen 764 esetben.

Főraktár:
Nagy-Várad
Kosuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

Turul-cipő

Elsőrangú, elegáns és jutányos.

Főraktár:
Nagy-Várad
Kosuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

Segélyt nyújtott: 2961 férfinak, 1432 nőnek és 224 tizenöt éven aluli gyermeknek, összesen tehát 4617 egyének; ezek közül volt 3240 nappali és 1377 éjjeli eset.

Összes működése eszerint 9175 volt 10 év alatt a nagyváradai mentőosztálynak.

Ezek a számok minden dicséretnél szebb-

ben világítják meg azt a reklamnélküli esendes, de áldásos munkát, amelyet a nagyváradai mentők a lefolyt tíz év alatt végeztek.

Illő volna, ha más városok példájára a társadalom jobban felkarolná és méltányolná ezt a szép és humánus intézményt.

A szigeti csatamezőkön

— Kiküldött tudósítónktól. —

Máramarossziget, október 10.

Vannak vigasztaló momentumok is. Kivülről nincs semmi baja a városnak. Ahol akadt otthon egy öreg ember, csak előszeddették vele a lomokat s ha nem volt mit elvinni, békén elmentek. Beköszöntésük módja ez volt: „Adjatok hust.” Ugyan kinek van itt most az? felelték. „Akkor adjatok tejet!” Az már inkább volt. Egy öreg zsidó mondta, hogy négy nap alatt tizenegyszer vendégelt meg három négy orosz tejből és kalácsból. Mert ilyen kis csoportokban jártak az oroszok. Ettek; evés után végigheveredtek a diványon, ha tudott valaki oroszul a házbán, beszélgettek vele. Azután a pénzt kérték. *Elvettek még két hatost is.* Azonban ezt a kérést ne koldulásnak tessék venni: parancs volt az a javából.

De ahol nem nézett ki sok a háziurból, a kopott butorokból, ott még pénzt se követeltek. Kezet fogtak a vendéglátókkal s mentek odább. Ki kell azonban emelnem, hogy ezt csak az első csapat, a szőke, szép kozákok tették. A többi átkos ellenség volt s az maradt végig.

*

Egy apróság. A pályaudvari raktárban is szétbontottak mindent, pedig ide őrséget állított az orosz parancsnokság. De mondják, hogy kutyára bízta a szalonnát. Elég az hozzá, hogy egy vidéki zsvány az itt őrtálló kozákoktól megvett öt koronáért öt zsák lisztet.

Lefizette a potom árat, a fiával együtt hátára vett egy-egy zsákot s vitte haza. Darab idő múlva jönnek kocsiival a másik három zsák lisztért s valószínűleg még mi-egymásért. Kéri a kozákoktól a lisztet, de de ők hallani sem akarnak a dologról.

Valóban nem is tudtak semmiből semmit, mert közben a gseftet-kötő kozákkörséget felváltotta a másik, az amelyik most vigyázott. De mert az atyafi tovább is erősödött: két kozák neki ment s bizony alaposan elpálholta. Kocsiját szétrugták, apró mokány lovait pedig odaadták két bámész embernek.

*

Az oroszok csakugyan nagy adakozó kedvükben voltak. Az Asztalos Sándor-utcán beszéltem egy cigánnyal. Váltig jajgatott: hát hogy jó Istenem, milyen okosan tette ő, nem fogadta el ezt a szép kőházat (mutatott rá) magának, pedig az oroszok ugyanesak kinálták vele. Bezzeg, ha hallgatott volna rájuk, most már vinnék a esendőrök: jaj, jaj, de okosan tette, hogy nem fogadta el tőlük.

S így ment ez mindenütt. Nem egy rongyos oláhval, ruthénnel tettek így: pláne ha az maga vezette őket a prédára. Az árulókat jutalmazták, a hiveket üldözték. De bizony hamar lejárt a pünkösdi királyság s a

felemeltek, a jutalmazottak most még inkább fölmagasztaltatnak.

*

Az orosz-parancsnokról beszéltek szerte: Vasárnap délelőtt hatalmasan zengett a kath. templom harangja. A parancsnok, aki igen sok időt töltött az utcán járkálva szertesztét — egészen hihetetlen kísérettel — a hívó harangszóra betért a templomba. Teljes félóraig imádkozott ott térdelve s mikor kifelé jött az ajtóban meglátta a szent Antal perselyét, megkérdezte, miért van az? Megmagyarázták neki s ő akkor egy nagyobb darab pénzt dobott bele.

Ma éjjel jött az első menekült vonat. Vagyis inkább hazatérő vonat: de az emberek csak amugy nevezték. Jöhettek vele vagy kétszázan. Sose felejttem el ezt a képet. Tizeket láttam, akik zokogtak, kezeiket kiterjesztették, imádkoztak hangosan s hulló könnyek között csókolgatták egymást. Ebben a pereben átéreztem, mi a haza: az oltár atyáid által Istennek emelve, ház, hol az élet első örömeit izleled, a föld, melynek gyümölcse táplál, szüleid, rokonaid, barátaid s te magad egytől-egyik kiegészítő részei vagytok annak.

Csárda, Sztatina, Bocskó, okt. 11.

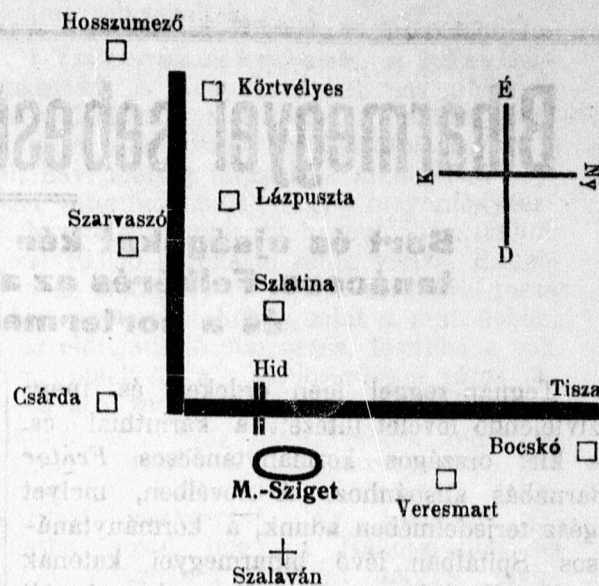
Sziget után egy napot a harcok dicső mezeinek szántam. Sorra vettem valamennyi számbajöhető hatóságot, hogy nyerjek egy olyan igazolványt, amellyel akárhová mehetek. Nem sikerült. Hivatkoztak egyrészt a néhány napra, melyre utam szabva volt s a veszedelmesebb helyeken esetleg tévelygő orosz golyókra. Hát jó: a golyókat az igazolvány magnetizálja magához, majd anélkül — nem fog úgy a golyó.

Csárda, Sztatina, Bocskó. Három kis falu abból a tizenhatból, melyek az Iza torkolatánál itt a kiszélesülő Tisza völgyében fekszenek. Sziget mögöl a Szalavánról, egy meredek magas hegyről szépen ellátni közéjük: olyanok, mint fehér foltok a föld barna ruháján. Olyannyira egyformák mind, hogy az ember alig tud rájuk emlékezni. Gyümölcsösök között rogyant lábú kis viskók. Oláh viskók, ruthén viskók, magyar viskók, zsidó viskók. Alig akad a három faluban hat piros fedelű kőház.

És még most is, a harc után is époly jelentéktelenek, mint szintelenek, mint azelőtt lehettek. Szintelenek, de azért lármásak: hogysisne csendőrszurony villog az utcákon kakastoll csapkod a szélben s nyomában, azaz inkább előtte nőttön nő a tömeg, a rablók, zsványok tömege. Indulnak a halálra; hiába, a háboru törvénye kemény.

Egy gyönyörű nyárfához érek. Halkan zizegnek a gyöngye levelek s a csudálatosan szabálytalan díszű törzsek háncai között csillog az ott rekedt esősepp, mint ezernyi

kláris gyöngyszem. Egy szál fa sincs erővel széttörve, sehol a harc nyoma.

Körülbelül ez a haerszintér képe, feltéve, hogy ha a Tisza könyökét nem képzeljük olyan merevnek. A népekké folytatott beszélgetéseimből, mert a katonaság nem mond ilyent így alkothatom meg a harc képét: (Lehet, hogy helytelen néhol, mert a nyújtott adatok nem elég részletesek.)

Említettem, hogy a kozák hadak az első napi pihenő után kivonultak Szigetről s mentek előre, Hosszumező felé. Hivatalos és megbízható magánadatok szerint mindössze 5—6 ezeren voltak a Körös völgyön leereszkedett oroszok: persze azt híresztelték, hogy 40000 főnyi gyalogság jön utánok, holott ők mind kozákok és tűzerek voltak. A hosszumezői uton előrenyomuló oroszok sehol ellenállásra nem találtak: hiszen pót-had-táp-csapatok, ha van ilyen, alig egy pár ágyuval állottak vele szemben.

Alármozott sorkatonaságunk azután Hosszumező körül foglalt helyet; azaz a katonaság Körtvélyesen, a tüzérség Hosszumezőn. Ezt csak az alábbiakból következtettem. Ugyanis a közeledő magyarság hírére az előbb Hosszumezőig, majd hátrább és hátrább vonuló csapatok lényegesenek nem minősíthető harcok után tüzérségük zömével Csárdán, gyalogságuk Sztatina felül foglalt állást. Mieink velük szemben Szarvaszónál a tüzérséggel és a Tisza ellenkező oldalán a kézi fegyveres csapattal állottak fel. Jórészen tüzérharc folyt. Páratlan tüzérségünk az orosz útegeket vehemensen támadta, míg a Sztatina felől álló hadakat a bányák miatt lehetőleg csak sakkban tartotta. Az oroszokat menekülés közben üldöző seregeink shrapnelljei pár óra hosszáig füttyültek magának Szigetnek a külső részei felett is. Kárt azért sehol nem okoztak. Üldözés közben ágyuink feljutottak az Izalavánra, melyet Szigettől az Iza választ el s melyről az egész tájat, mint fenséges panorámát lehet betekinteni. Innen eresztettek még egy pár lövést a menekülőkhöz után.

A határokon járva egy magyar, acél shrapnell tokot találtam. Csárdának Sziget felé való határában jól látszik az orosz ágyuk beékelésének a nyoma. A szlatinai hidat a futó oroszok maguk megétt felgyújtották, de az odasietők eloltották. Ott helyen van elégye szenesre, de jární lehet rajta. Ugyane hidról dobtak az oroszok két ágyut a Tiszába. Mikor odamentem, egy ágyut már nagynekezen kihúztak a csendőrök, a másik

pedig kerekével felfelé még ott volt s egész jól látszott ki a vízből. Láttam az állomásparancsnokságon vagy ötven, ugyanitt kihálászott orosz shrapnell is. Egy alezredes

mutatott egy barna, iránytűs táskát, a legpontosabb térképek voltak benne arról az utról, ahol az oroszok végigjöttek. Egy orosz tábornoktól vették el. (oó.)

nak házában helyezték el, a hol hárman látták azokat.

Kerovics Nedo

hallotta, amikor a vádlott elmondotta, hogy a diákok fegyvert hordanak maguknál, hogy a trónörökös ellen merényletet kövessenek el. Mielőtt Kerovics házát elhagyták, Princip kérte vádlottat, adjon neki ajánlólevelet Tuzlába. A vádlott adott is, de tartalmára nem emlékszik.

Amidőn elébe teszik a vizsgálat folyamán tett vallomását, beismeri, hogy azt írta, hogy Jovancsics fogadja a levél átadóját szívesen és állapotodjanak meg egymással.

Folyó évi július 2-án a vádlott Tuzlában volt, ahol meglátogatta Jovancsicsot és megtudta, hogy a fegyverek Tuzlában vannak, ahonnan el fogja vinni. A kihallgatás folyamán vádlott megváltoztatja előbbi vallomását és azt mondja, hogy erre különben sem emlékszik, de mindenesetre az volt a szándéka, hogy ezt Jovancsicsnak megmondja.

Politikai meggyőződését illetőleg, autonomistának mondja magát. A Narodna Obrana jelentését nem olvasta és nem akar arról tudni, hogy ennek az egyesületnek hivatalos célján kívül titkos célja is van, t. i. — a bosnyák forradalmat az osztrák-magyar monarchia elleni háborút és Bosznia elszakítását keresztülvinni.

Még akkor sem akar erről a vádlott tudni, amikor erre vonatkozó hivatalos szerb átiratot tesznek a vádlott elé. Ugyancsak tagadja a vádlott, hogy a szerb kragulyeváci egyesületet ismerné és azzal összekötésben lenne.

Magyar lapokat kérnek Innsbruckba.

Az alábbi felhívást egy nagyváradi származású jezsuita írja Innsbruckból. Megható szeretettel ír a magyar sebesültekről, akik részére ujságot és könyveket kér. Kérelmét azzal ajánljuk közönségünk figyelmébe, hogy akiknek kiolvasott ujságjuk van, küldje el 1-2 hét ujságszámaikat egy csomagban az alábbi címre.

A felhívás következő:

Küldjünk jó sajtóterméket az innsbrucki magyar sebesülteknek!

Mint ápoló, szorongó szívvel vártam a sebesülteket, hogy vajjon lesz-e köztük magyar? — És volt. Volt a Tisza vidékéről és Zalamegyéből, Szatmár tájékáról és Biharországból, egyszóval képviselve van az egész ország.

De földieinknek hiányzik valami, hiányzik a magyar ujság, a magyar könyv. Azaz nem, mert van már, de kevés és a katolikus ujságokból semmi. Küldjünk azért katolikus lapokat (Élet, Alkotmány, Tiszántúl, Uj Lap) keresztükötésben, *bélyeg nélkül* a következő címre: „Für ungarischen Verwundeten.“ Innsbruck, (Tirol.) K. u. k. Garnisonspital No. 10. Abt. XII.

Innen a magyar jezsuita páternek majd eljuttatják Innsbruck 16. kórházában szenvedő honfitársainknak, a hazai küldeményeket.

Innsbruck, október 12.

Egy magyar jezsuita ápoló.

Biharmegyei sebesültek Karinthiában.

Bort és ujságokat kér a karinthiai kormánytanácsos. Felkérés az alispán útján a sajtóhoz és a bortermelő gazdákhöz.

Tegnap reggel igen érdekes és megízlelendő levelet intézett a karinthiai cs. és kir. országos kormánytanácsos Fráter Barnabás alispánhoz. A levélben, melyet egész terjedelmében adunk, a kormánytanácsos Spitalban lévő biharmegyei katonák nevében fordul az alispánhoz. A sebesült katonák kérését Biharmegyében bizonyára sokan meg fogják hallgatni és sietnek is azt teljesíteni.

A rendkívüli előzékeny, meleghangú levél szövege a következő:

Cs. kir. kerületi főnök.

Spital (a Dráva mellett.)

Karinthia, 1914. X. 12.

Biharvármegye tekintetes alispáni hivatalának. Nagyvárad.

Az itteni Vörös-Kereszt tartalékkórházában körülbelül 200 sebesült magyar katona áll ápolás alatt, — kiknek legnagyobb része biharmegyei származású; a derék emberek itt, — hála az itteni hölgyközönség és az egész lakosság együttműködésével járó áldozatkészségének, kik a vitéz magyarokkal szemben a legnagyobb előzékenységet tanúsítják, igen jó a dolguk; csak oly óhajuk van, melyett itteni viszonyok s körülmények között sajnos, nem teljesíthetünk. Ezen vitézek ugyanis magyar nyelvű olvasmányokat, különösen pedig szülőföldjeikről, hozzátartozóik részéről hirádatot óhajtanának. Ezen cél

elérése végett több budapesti lap szerkesztőségéhez fordultam s ezúttal a tekintetes alispáni hivatalhoz járulok azon kérelemmel, hogy az ottani lapok szerkesztőségénél oda-hatni sziveskedjék, hogy egy vagy több példányu lapjaikat (esetleg román nyelvű lapokat is) alulírott címére, aki a sebesültek közötti elosztását eszközölné, időközönként küldeni sziveskednék. Ha módjában volna egyéb olvasmányt is küldeni, asebesültek ezt különös hálával fogadnák.

Még egy kérésemet bátorodom felhozni: több lábbadozó sebesültnek ugyais itt ott jól esnek egy pohár jó bor is, ami itt tekintve, hogy ezen a vidéken bor nem terem s annak vétel útján való beszerzése nehézségekbe ütközik, azonfelül ez nem is volna jónak mondható, sziveskednék az ottani vidéki bortermelők figyelmét ezen körülményre felhívni, — kik áldozatkészségüknel fogva az ő vitéz földieik egészségének helyreállításához ilyen formában hozzájárulni s a szállítási költségeket viselni készek, hogy ebbeli adományaikat idejuttatni sziveskedjenek. Kérem ezen közbenjárásomat, — mely csakis a vitéz magyarok sorsának enyhítését célozza, kiket mi nagyon megszerettünk s kiknek sorsát mi valamennyien szívünkön viseljük — félre nem magyarázni s vagyok kiváló nagyrabecsülésem nyilvánítása mellett

A cs. és kir. kerületi főnökség, Spital (Karinthia) 1914. október 12-én. A cs. és kir. országos kormánytanácsos:

Jacobowsky, s., k.

A szerajevói tárgyalás.

Szerajevó, okt. 16.

Cubrilovics vádlott azt állítja, hogy Milanovicsot, akinek dolgait ismerte, autompistának tartotta. Mindazonáltal megígérte neki, hogy összeköttetésbe lép vele. Milanovics azt is mondotta neki, hogy összeköttetésüket egy paraszt fogja közvetíteni, akit alkalomadtán hozzá fog küldeni. 1912-ben Milovicsévi paraszt jött hozzá azzal a kérdéssel, nincs-e valami beszerezni valója Sabácban Milanovics részére. Ha Milovicsévi azt állítja, hogy Milanovics és a vádlott között többször közvetített levélváltást, nem felel meg a valóságnak.

Közlük a vádlottal, hogy Milanovics Sabácban a bosnyák kémkedési irodáját vezette, amint ez a Popovics elleni kémkedési per banjalukai tárgyalásnál kitűnt. Vádlott erről mit sem akar tudni. Az összeesküvőkkel való találkozásról azt mondja, hogy egy napon Jovánovics pópával kilovagolt. Az uton egyszerre csak meglátta Milovics parasztot, aki köszönt neki és hozzá közeledett. Megkérdezte Milovicsot, hova megy, aki erre azt mondta, hogy őt két diák akarja felkeresni. Erre a vádlott valamilyen kifogással elvált a pópától és Milovicsal ment. Egy bozótból

Prineip és Gabes jöttek vele szemben. Mivel vádlott tudta, hogy a trónörökös Boszniába jön, megkérdezte tőlük, nem-e terveznek valamit a trónörökös ellen. Prineip erre azt mondta, hogy merényletet akarnak a trónörökös ellen elkövetni és megfenyegette vádlottat, hogy elpusztítja, ha nem hallgat.

Vádlott biztos volt abban, hogy Prineip mögött forradalmi szervezet áll és hogy erősek vesznek részt ebben a tervben, mert különben nem tudtak volna bombákat szerezni.

Az elnök megkérdezi a vádlottat, hogy miért vallotta a vizsgálat folyamán azt, hogy mihelyt Milovicsot látta, azonnal tudta, hogy az a Narodna Obrana megbízásából jött és hogy ő hiven Milovicsnak adott szavához, azonnal pártfogásába vette a diákat.

A vádlott azt feleli, hogy akkor félt Prineiptől, de nem tudja azt a félelmet megindokolni, mert hiszen úgy ő, mint Prineip akkor már fogva voltak, és előbbi vallomása súlyosabb is mint a mostani kitérő nyilatkozata. Azt sem tudja a vádlott megmondani, hogy továbbra is miért maradt az összeesküvők pártján és hogy miért vonta bele ebbe az ügybe legjobb barátját, Kerovicsot.

A fegyvereket Kerovicsnál az utóbbi-

HIREK

*** Bárá Gerliczy Félix kitüntése.** Ő cs. és kir. fensége Ferencz Salvator főherceg ur, mint az osztrák-magyar Vörös-Kereszt egyleteinek védnök helyettese, báró Gerliczy Félix főrendiházi tag, denki lakosnak a Vörös Kereszt körüli érdemek 2. oszt. tisztelet jelvényét adományozta.

*** Orsz. egészségügyi felügyelő Nagyváradon.** Dr Mayer László városi főorvos fáradhatlan buzgalmanak, szigorú és körültekintő intézkedésének köszönhető, hogy a kolera veszedelmet izolálta. A megszemenő óvintézkedések nemcsak megnyugtatták a közönséget, de meg is lett az eredményük s a lakosság között egyetlen kolerás sem fordult 8 nap óta elő. Azonban gondot ad, hogy Biharmegye több községe fertőzve van kolerával s félt, hogy a város főorvosának legmesszebbmenő óvintézkedése dacára, a vidékről könnyen behurcolják a veszedelmet. Az emberek könnyelműsége, a megfigyeléstől való tartózkodása egyeseket könnyen rábírhát, hogy a rendelkezéseket kijátszva juthasson be a városba. Egy szép napon csak arra ébredhetünk, hogy a polgárság között is fellép az ázsiai rém. E tekintetben a közönség maga is segélyre lehet a hatóságnak, de legtöbbet tehetnek a községi orvosok és előjárók. Tegnap is több munkásember jött be a fertőzött Iráztól, szerencsére azonban a hatóságnak tudomására jött a dolog s mindannyit megfigyelés alá vették s beszállították őket a járványkórházba. Különben dr Mayer László részletes jelentést tett ugy ezekről az állapotokról, mint egyáltalában a kolera állásáról a belügyminiszternek s kérte az orsz. egészségügyi felügyelő kiküldését, hogy vizsgálja meg a helyzetet, különös tekintettel a behurcolás veszélyére. Mint értesülünk, az orsz. közegészségügyi felügyelő már ma megérkezik Nagyváradra.

*** A przemysli erődparancsnok kitüntetése.** Őfelsége burgneustetteni Kusmanek Armin altábornagynak, przemysli erődparancsnoknak, az erődnek a nagy tulerővel vezetett heves ellenséges támadás ellen hősies védelmezéséért, a vas-korona rend I. osztályát a hadi ékítménnyel, díjmentesen adományozta.

*** Magyar nótá a trónörökös családjában.** Gróf Erdődy Tamás, gróf Széchényi Miklós megyéspüspök unokaöccse, most tért vissza a harctérről és megérkezése után azonnal tisztelt Károly Ferencz József trónörökösénél, aki igen kedveli a fiatal grótot. Társalgás közben éppen a háborúról folyt a szó, mikor egyszerre csak megnyílt az ajtó és belépett Zitta főhercegnő kis leánykájával. A trónörökös ölébe vette a kedves gyermeket s rávette, hogy énekeljen „Erdődy bácsi“-nak egy magyar nótát. S a mosolygós szemű, babaareu kis főhercegnő nem kérte magát soká, hanem mindjárt bele is fogott és énekelni kezdte, hogy: „Megállj, megállj, kutya Szerbia!“ Ez a kis epizód is mutatja, hogy nemcsak a trónörökösök kedveli a magyar

nótát, de meghonosodott az náluk már a gyermekszobában is.

*** Mit hozott a nagy Tomó a biharmegyei itthonmaradottaknak.** Rimler Károly polgármester tegnap átirat kíséretében 250 koronát küldött Fráter Barnabás alispánhoz. A 250 koronát a bileki közönség gyűjtötte a mi hős katonáink megjutalmazására. Mint köztudomásu Przibil Károly 37-ik gyalogezredbeli kapitány hős százada a montenegróaktól elfoglalta a nagy Tomó nevű ágyut. E hősi cselekedet megjutalmazására az ottani közönség 500 koronát gyűjtött össze. A katonák a pénzt nem tartották meg maguknak, hanem haza küldték a déli harctéren elesett legénység árváinak és özvegyeinek felségélyezésére. A pénzt Rimler Károly polgármester kezeihez küldték, aki abból 250 koronát a vármegyei segélyezendők részére az alispánhoz tett át.

*** A hivatalos lapból.** A magyar kir. igazságügy miniszter Sinka Endre nagyváradai és Gubicza Ádám gyulai törvényszéki bírót, saját kérelmükre kölcsönösen áthelyezte. — A nagyváradai kir. főügyész Szász György mezőtelegdi lakost a helybeli kir. törvényszéki fogházhoz napidíjas őrré fogadta fel.

*** Nem szabad telefonon riasztó híreket terjeszteni.** A m. kir. kereskedelemügyi miniszter, a riasztó hírek terjesztőinek a távbeszélő használatából való kizárása tárgyában a következő rendeletet bocsátotta ki: Az utóbbi időben ismételt előfordult, hogy egyes távbeszélő előfizetők olyan riasztó híreket terjesztenek távbeszélő útján, amelyek minden alapot nélkülöznek és a hadi eseményekről hiadott hivatalos értesítésekkel homlokegyenest ellenkeznek. Figyelmeztetem a közönséget, hogy az ilyen közléstől tartózkodjék és megjegyzem, miszerint a posta- és táviridőigazgatóságok utasítva vannak, hogy ily esetekben az illető előfizetői állomást a használatból zárják ki. A miniszter rendeletéből: Follért Károly s. k. posta- és táviridő vezérigazgató.

*** Fráter Barnabásné temetése.** Tegnap délelőtt helyezték örök nyugalomra Fráter Barnabás feleségének tetemeit az érsemjéni családi sírboltba. A temetési szertartás délelőtt 10 órakor kezdődött. A gyászszobánál rengeteg gyászoló közönség jelent meg. Ott volt a Fráter-családokon kívül a megyei tisztikar képviselőiben Keszthelyi Zoltán főjegyző és Fráter Kálmán árvászéki helyettes elnök, a derecskei, érmihályfalvi, székelyhídi, margittai járások tisztikarának küldöttsége és a Fráter-család nagy kiterjedésű tisztelőinek kara. A temetési szertartást Schnell Lajos pusztadobrosdi plebános vezegte. A háznál történt beszúntelés után a család és a gyászoló közönség a templomba vonult, ahol gyászistentisztelet volt. A requiem után a rengeteg virággal és szebbnél-szebb koszorúkkal borított koporsót az érsemjéni temetőbe vitték, ahol a családi sírboltban helyezték nyugalomra. Az elhunyt szerető anyja az ezelőtt mintegy 10 évvel elhunyt legfiatalabb gyermeke Györgyike mellé tért pihenni. A gyászoló család holnap tér haza Nagyváradra.

*** Háborus képek a Vigadóban.** A nagy háboru legújabb felvételeit mutatja be szombaton és vasárnap a Vigadó mozgószínház. Harmadik képsorozat ez, amely a haremezón készült eredeti jeleneteket vetít

elénk. A gazdag műsorban még több érdekes újdonság szerepel. Szerződéfte az igazgatóság Miss Juliette fantasztikus átváltozó táncosnőt is, aki minden előadáson fellép. Előadások d. u. 3 órától folytatólagosak. A helyárak mérsékeltek.

*** Takarékoskodnak a közvilágításnál.** A Nagyvárad villamos művének felügyelő-bizottsága esütörtökön délután ülést tartott. A villamosmű felügyelő-bizottsága a mult havi mérleg tárgyalása alkalmával sajnosan vette tudomásul, hogy a magánfogyasztási bevételek a mult év hasonló időszakához képest 10,000 koronával estek vissza. Ennélfogva az eredmény is 10,000 koronával rosszabb, szeptember hóban, mint a mult évben. Ez az előrelátható visszaesés, továbbá a sok teher, amelyet a villamosműre a város rákötött, arra indította már a mult ülésen a villamos mű felügyelő-bizottságát, hogy az igazgatót utasította, tanulmányozza, hol lehetne a közvilágításon valami megtakarítást eszközölni. Az igazgató javaslatba hozta, hogy a Rákóczi-uton az ivlámpa világítás a pénzügyi helyzet javulásáig szüneteljen, azonban a bizottság többsége ezt nem fogadta el, ellenben azt hozza a városi tanácsnak javaslatba, hogy a Rákóczi-uti lámpák közül egy néhányat, a Kossuth Lajos-utcán, Zöldfa-utcán, a Szent László-téren és a Nagypiac-téren ne égessen. Dr Adorján Emil bizottsági tag szövéttette a színház ingyen világításának ügyét és javaslatára a felügyelő-bizottság figyelmébe ajánlja a városi tanácsnak, hogy kivált a mai nehéz helyzetben a villamosműre folyton és folyton újabb és újabb terheket róni nem tanácsos, mert esetleg a villamos művet előbb utóbb fizetési nehézségekbe fogja sodorni. A kereskedelemügyi miniszter tudvalevőleg a villamos műnek adókedvezményt adott az ipari és mezőgazdasági célra szolgáltatott áramért, olyformán, hogy az ezen célra szolgáltatott áramon elért jövedelem teljesen adómentes. Utasította egyuttal a vállalatot, hogy az 1911., 1912. és 1913. évi mérlegeket ossza meg és mutassa ki: mennyi volt a jövedelme ipari és mezőgazdasági és mennyi világítási és vontatási célra termelt áramon. Az így megosztott mérlegeket a felügyelő-bizottság meghallgatta és egyben utasította a villamosmű igazgatóját, hogy ezen mérlegek tanulmányozására és hitelesítésére a felügyelő-bizottság könyvvizsgáló albizottságát hívja össze, az így hitelesített nyereség-vesztesség számlák a városi tanács útján a törvényhatósági bizottságnak lesznek jóváhagyás végett beterjesztendők. Csak ezen jóváhagyás megtörténte után lehet az adókedvezmény iránti további lépéseket megtenni.

*** Aranyat—vasért.** Hlatky Endre főispánhoz a Vörös-Kereszt javára újabb a következő arany- és ezüst adományok érkeztek: Stolec Margit három aranyfüggő. Kucserik Ilonka egy aranygyűrű. Özv. Steiner Mártonné egy aranygyűrű. Dr Hegedűs Károly és neje egy aranygyűrű. egy törött aranygyűrű, ezüsttörök. Adorján András két aranyfüggő, egy aranyzsuzu. Angyal Juliska két aranygyűrű. T. M. egy aranygyűrű. Osváth Jenő egy aranyfüggő. Korn Margit két aranygyűrű, egy ezüstlánc. Réz Bertalan és neje tizenkét korona. Tomázi Gizella három aranyfüggő, egy aranygyűrű, egy ezüstfüggő. Dr Berkes Salamonné egy aranyláncgyűrű. Weisz Mariska egy aranygyűrű. Pupa Aurélné egy karperec. Sebess Gyula harminec korona. Danes Lujzi és Irén egy arany karperec, egy aranygyűrű, egy aranyfüggő, egy arany óralap. Hoffmann Adolfné egy kis kanál. Kállay Józsefné egy aranygyűrű. Kiss Piroška egy aranygyűrű. Özv. Móna Sándorné egy aranygyűrű. Váradi Ödönne egy aranygyűrű. L. L. hadapród két aranygyűrű, két aranyingomb. L. L. egy aranygyűrű, egy arany karika. Rózenbaum Ilonka két kis gyűrű. Özv. Lőrinczy Gyuláné, egy

arany kézelógomb, egy aranyzsuzu, két ezüst kanál, aranytöredék. N. N. egy aranygyűrű. Moskovicz Imre egy aranykarperec. Heilinger Dezső egy aranygyűrű, egy ezüst lánc, egy ezüst ceruzavédő. Genda János egy aranygyűrű. Skattra Endre egy ezüst óra, egy ezüst óralánc és ezüst érem. Hahn Andorné egy aranyfüggő, három arany kézelógomb. Hahn Piroska két aranyfüggő, egy kis aranygyűrű, F. D. husz korona. Jeszenszky Iza egy kis ezüst lánc és zsuzu. Jeszenszky Ferencné négy ezüst karperec, egy ezüst zsuzu. Engler Böske két aranygyűrű. Kohn Bertalanné egy aranygyűrű: egy ezüstgyűrű. Özv. Kornstein Lajosné egy aranyóra. Dr. Barna Miklós egy aranygyűrű, egy kis aranykarika, egy arany ceruzatartó. Sebő Sándorné és Julia két aranygyűrű, két aranyfüggő. Fleiser Miksáné egy kis aranygyűrű. Dr. Szunyogh Pálné 10 korona. Rozeth Rezső egy kis kanál. Goldberger Mórné egy aranygyűrű. Weinstok Mórné két aranyfüggő, egy kis ezüstlánc. Fürst Pepi egy aranygyűrű. N. N. egy ezüst óra, egy ezüstlánc. Bachmann Fülöpné egy aranykereszt. Daday Ilonka két aranyfüggő. Barna Gizike két aranyfüggő. Engler Heléna egy aranygyűrű. Stolcz Gizella két aranyfüggő, egy ezüstgyűrű. Hoffmann Heléna egy aranygyűrű. Krammer Olga öt korona. Waldmann Nusika és Palika hat aranyfüggő, egy kis ezüstóralánc, két ezüst zsuzu. Skaczel Odónné három aranygyűrű, egy aranybross, egy kis ezüstdisz két ezüst karkötő. Braun Nelli egy aranygyűrű, egy aranyfüggő, egy ezüstfüggő, egy sziv. Paizs Ilonka egy törött aranygyűrű. Mócs Gyula egy aranygyűrű. Hoch Simonné egy aranygyűrű. Sugár Nelli egy aranygyűrű, egy arany töredék, egy ezüstmedál. Dr. Réthi Ignácné egy aranygyűrű. N. N. egy kis aranylánc, egy ezüstlánc, gyűrű, karperec, négy ezüst zsuzu és öt korona. Kepes Nusi három ezüst karperec, két aranyfüggő, három aranykarika. Sebenker Endre egy aranygyűrű, két aranyfüggő és husz korona. Blau Béláné egy aranygyűrű. Mátkus Ilonka és Erzső négy aranyfüggő.

Felhívjuk a t. közönség figyelmét, hogy a vas emlék-gyűrűknek rozsdásodás ellen, arannyal, vagy ezüsttel való bélelését szép kivitelben az elismert szolid cég: *Schmutzler János ékszerész* (Bazár-épület) készíti.

*** Jelentkezzenek államsegélyért.** Felhívom özv. Borbély Miklósné, Bak Sándorné, Matolay Olivérné, Hollerbach Károlyné, Kelemen Elekné, Szodorai Sándorné, Vári Nagy Béláné, özv. Halász Lajosné, Friedmann Jenőné, Tarsai Lászlóné, Bogdán János, Ujvári Gézáné, özv. Kiss Józsefné Szent János utca 74., Adler Elekné, Arnóczy Jánosné, Moskovits Mártonné, Markovits Gábor. Weisz Ignác Szacsavay-u. 10, Bartha Ferencné, Kiss Ferencné iskola-u. 26, Borszódi Jánosné, Angyal Józsefné, Jurovits Miklósné, Adlázil Károlyné Hentes-u. 4, Stein Izidorné, Gonda Hendrikné, Toldi Jánosné, id. Szabó József, Lénárd Jánosné, Szilágyi Mariska Malom-u. 5, özv. Sipos Istvánné, Grünbaum Mórné, Schnelzer Péterné, Jakab József, Csákó József Gyár-u. 38, Polgári Gerencné, özv. Kassay Istvánné, Léb Hani Krisztina-u. 1, Kiss János Hármás-u. 10, özv. Czitrom J-né, ifj. Makrai F-né, Róth Józsefné, Tarsoly Károlyné, Ellenés Jánosné, Bara Györgyné, Gencsi Zsigmondné, Maur Jánosné, Szücs Józsefné Széles-utca 30, Rontó Györgyné Kórház-utca 53. Zsirus Lajosné, Pankolics-uszoda, Tóth Lajosné dongos oldal 55, Szabó Juliánna Pál-utca 24, Acs Gyuláné Kórház-utca 172, özv. Szomódi Józsefné Téglavető-utca 33, Andor Jánosné Kiss Károly szőlő, Gara Miklósné Pál-utca 46, Farkas József Lakatos utca 11, Kiss József Pál utca 46, Prém Mártonné Füzes-utca 45. Papp Imréné Keskeny-utca 17, Kovács István Füzes-utca 45, Hejdrik Antalné Sötétág Harmati-szöllő, Dudik Já-

nos Köblös téglagyár nagyváradi lakosokat, hogy államsegély könyvecskéik átvétele végett ma, szombaton reggel 9 órától jelentkezzenek. Nagyvárad, 1914. október hó. *Rimler Károly*, polgármester.

*** A menekültek hazautazása.** Belügyminiszter ur 6216—1914. sz. távirati utasítása folytán felhívom mindazokat, akik az orosz betörés hírére hazulról elmenekültek, hogy lakóhelyükre jelen hirdetésny közhírtétele után azonnal térjünk vissza. Mindazok, akik vissza nem indulnak közsegélyre igényt nem tarthatnak s abban nem is részesíthetők. Az Ung-, Bereg- és Maramarosmegyékből menekültek pedig az esetben, ha a visszautazásra elegendő pénzeszeggel nem rendelkeznek, a rendőrkapitányi hivatalnál I. em. 7. számú szobájában kiállított hatósági bizonyítvány alapján lakóhelyükre ingyen utazhatnak. Nagyvárad, 1914. évi október hó 14. Gerő Armin, r. főkapitány.

x Poloskairtó Noxin biztos szer. Ára: 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B.

*** Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

*** Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpéztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedései alá, takarékbetétkönyvecskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órák: d. e. 9-től 12-ig.

x Kiadó lakások. Szacsavay-utca 11 számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

x Watta és kötszerfélék nagy mennyiségben raktáron vannak az Apolló drogueriában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x A legújabb párisi kalap-újdonságok egyedül KOHN HELEN kalapüzletében kaphatók, Nagy Sándor-utca (Weiszlovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlésebb és a legújabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Szigligeti-színház művésznőinek kalapszállítója. Átalakításokat modellek után vállal.

x Hangszerek csoda olcsó árban. Hegedű 7 koronától. Vonók, tokok. Világhírű húr különlegességeim. Rádiumi, Róma, Bohémia gyártmányok. Gramafonok, lemezek, hangdobozok, rugók. Az összes hangszerek javítása eddig nemlétező olcsó árban. Ugyanott egy új modern divány jutányos áron eladó. Simon Gyula hangszerkészítő Rákóczi-ut 22.

*** Aszódi Mihály** Nagyvárad, Kossuth-u., Sas-palota. Telefon 635. Nagymennyiségű áruk érkeztek, úgy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek, nagybani árat számítok. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű huskonzervek, szalámi, szardínia, coenac, likörök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és finom élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeaud cs. és kir. udvari cukrásznak budapesti árakkal. Kossuth-utcai kávépörköldém kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésére áll, valamint elkülönített helyiségben már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható — lesz. Rákóczi-uti Csokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

x Három liter családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle Rumkivonattal. Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

„The Roosevelt Shoe“
amerikai cipők
12-50 és 16-50 kizárólag

Reichard Dezső
cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

*** Több egyszobás lakás kiadó.** Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

*** Női parthi fél cipők** fekete és barna színben K. 5-ért, szürke szarvasbőr cipők K. 5-ért. Saját készítményű fiu bokszipő K. 7, férfi bokszipő v. chevró fűzős v. zugos K. 9. Női egész cipő K. 8, női amerikai egész cipők nagy választékban, ugyancsak minden uridivatcikk a legjutányosabban szereshető be Fekete Jenőnél Szentjános-utca 3. Kispipa mellett.

x Kiadó utcai 3, 4 szobás lakás mellékhelyiségekkel, továbbá utca udvari modern butorozott szobák fürdőszoba használattal, hosszabb vagy rövidebb időre olcsó ár mellett.

**A legszebb
kézimunkák
Tátray cégnél**

Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

x Kiadó lakások. Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x Védekezés a kolera ellen. Hatható bacillusölő és fertőtlenítő szerek Lysoform, Carbonsav, fertőtlenítő szappanok. Kals szappan, stb. Kiváló, megbízható minőségben kaphatók és házhoz szállíthatnak. Farkas István Apolló drogueriában Nagyvárad Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

Legújabb táviratok.

**Meghalt az olasz
külügyminiszter.**

Róma, október 16. **San Giuliano** külügyminiszter 2 óra 30 perckor meghalt.

Ostende a németeké.

Berlin, okt. 16. **A Wolff-ügynökség je enti: A német csapatok e hó 14-én Brügget 15-én pedig Ostendét megszállták.** (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Ujabb orosz vereség.

Berlin, okt. 16. Wolff ügynökség je-
lenti: A nagyvezérkar közli, hogy az oroszok
október 14-én ismét megkísérelték, hogy el-
foglalják Lyckét, Támadásukat visszavertük,
800 foglyot ejtettünk, egy ágyut és nyolc
gépfegyvert zsákmányoltunk. (A miniszter-
elnökség sajtóosztálya.)

Visszavonulnak az oroszok.

Budapest, október 16. A harcok az
egész harc vonalunkon, Stary Sam-
bortól a San torkolatáig tegnapig
folytak.

**Máramarosban az el-
lenségét üldöző csa-
pataink birtokukba vet-
ték Rahót.**

A Fekete-Bistrica völgyében az oro-
szok, akiket csapataink Rafailoma-
nál megverték, Vielona felé vonul-
nak vissza. (Höfer vezérőrnagy, a
vezérkar főnökének helyettese. Közli
(a miniszterelnökség sajtóosztálya.)

IRODALOM

Népnevelési Közlöny c. folyóirat-
nak a legutóbbi száma a következő tartalom-
mal jelent meg: Mit csináljunk most? —
Fejedelmek találkozása. — Hivatalos. —
Gyűlnek a koronák. — Nagyvárad város
háztartása. — Krónika. — Szerkesztői üze-
netek. Szerkeszti Bodnár János. Előfizetési
ára egy évre 4 korona. A Biharvármegyei
Népnevelési Egyesület tagjai az évi 4 kor.
50 fillér tagsági díj befizetése ellenében
ingyen kapják, az előfizetések és tagsági
díjak Számborovszky Rezső pénztárhoz
(Nagyvárad, Szent János-utca 78. sz. alá)
kell küldeni.

SZÍNHÁZ**Heti műsor.**

Szombaton: Kis király (operette).
Vasárnap este: Vörös ördögök, (uj-
donság!

**A Mihály pópa leányának kör-
utja.** Sas Ede drámáját, a Mihály pópa
leányát, egymásután tűzik műsorra az or-
szág szintársulatai. A kolozsvári Nemzeti
Színházon kívül már Aradon is készülnek a
darabra, amelyet ott e hó 20-án mutat be
Szendrey Mihály társulata. A kassai Nem-
zeti Színház szintén fölvette Sas Ede drámá-
ját műsortervébe: Szegeden, Temesvárott is
legközelebb bemutatják a szinpadai irodalom
érdekes háborus ujdonságát.

A kis király. Bakonyi és Martos ked-
ves operettjét: A kis királyt hozza színre ma
este a társulat operette ensembléja, amelynek
sorában Zozó pajzán szerepét Feszthy Irén az új
primadonna fogja játszani. Az énekesnőt Görög
Olga játsza, aki ebben a szerepben már oly-
sok, szép sikert aratott. Tompa Béla a sim-
szerepet, Leóvey pedig Huckot játsza.

A vörös ördögök. Nap-nap mellett
serényen folynak a próbák, a színház leg-
közelebbi hazafias ujdonságából: a Vörös
ördögökből, amelynek a sőtintásulat eme
ambiciója fényes előadást biztosít. A bemu-
tató előadás iránt a közönség körében is fo-
kozott érdeklődés nyilvánul, mert a Vörös
ördögöket, már a budapesti siker nyomán is,
a legjobb hírek előzik meg.

**IGAZSÁG-
SZOLGÁLTATÁS**

**Ítélet a huszár gyilkosainak az
ügyében.** Három napos tárgyalás után íté-
letet hozott a nagyváradai esküdtszék Ma-
hmed Kara bolgár kertész és társainak bün-
perében. Az esküdtszék Mahmed Karát, aki
Gyöngyössy Balázs közhuszárt agyonverte,
halált okozó súlyos testisértés büntetésében
találta bűnösnek és a verdikt alapján a bírósá-
g 5 évi börtönrre ítélte. A másik két társát
az esküdtek felmentették.

**SZERKESZTŐI
PÓTA.**

Nem az Új Nagyváradnak üzenünk;
koresmai rilkoltásokra ural ember nem válaszol, ha-
nem undorral hátat fordít rájuk Két, kijelentéssel tar-
tozunk a nyilvánosság számára. Egyik az, hogy kiküldött
munkatársunk a máramarosi eseményekre vonatkozólag
olyan forrásból kapta értesülését, amelynek megbiz-
hatóságához szó sem fér; ezt semmiféle durvasággal
megcáfolni nem lehet. Szem- és fültanuk, megbízható
ural emberek tanuskodásával szemben csak ostoba em-
ber próbálhat vaktában cáfolni. A másik pedig az,
hogy ha valahol egy-két rendezetlen felekezeti alak is
helytelenül viselkedik, akkor — idézzük a szabad-
kőművesek sajtókarójából, megfelelő szavakat csak tö-
lök kölcsönözhetünk — arra „ostoba, ordináré” dolog
ezt az egész zsidóság ügyévé tenni, belekoverni a
hazafias zsidókat is, de a gonosz stikli árán a haza-
fias zsidók fogadatlan prókátorául feltolakodni és
felekezeti heccet keresni a közélet gyönyörű, egységes
magyar megnyilvánulásaiba. A közönség észre fogja
venni a méregkeverést és az efféle együgyű, de
gonosz uszításnak nem fog felülni. Az az egy-
két éljenző, hogy miért éljenzett az orosz katonák-
nak: meg fogjuk tudni, mert most már részletesebb
felvilágosítást is kértünk és fogunk kapni. Való-
színűleg nem örömlünkben éljenzettek; erre senki sem
gondolhatott, hiszen olyan zsidó nincs a világon, a
ki örülne, ha orosz kancsuka alá kerül. Csak egy-kétgyáva
akadhatott, a ki ijedtében talán így akarta magát be-
hizelegni előre a félt „hódítónál”, de azért is tap-
solhattak, mert a magyar sereg távolléte alatt fél-
tek a csócselék fosztogatásától s remélték, hogy a
muzsika katona mégis kevésbé lop, mint a hiva-
tásos benszülött tolvaj. Az éljenzés maga tény
volt, ezt lehadzni nem lehet; indokáról pedig sem-
mit sem irtunk. Ebbe antiszemitizmust belemagyarázni
csak a bornirtság vagy a mai nagyidőkben is min-
dig békéltenséget szítani próbáló és gonoszság képes.
Efféle csürés-csavarást kikérjük magunknak; bele ne
magyarázzon cikkünkbe senki olyasmit, a mi nincs
benn. Az ilyen törekvésre, kivált ma napság, mikor
minden jó magyarnak csak az egységet
az egyetértést kell munkálnia — egy vá-
lasz lehet: kiröpíteni a méregkeverőt az ablakon.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Ha nincs megelegetve

szabójával, mely drága vagy rossz-
szul szab vagy
nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel DARABONT
ÉY. és T. RSA uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6.
(Sonnenfeld-palota) és meglepi őnt az ottani szolid,
szeső, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák
2-4 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat
készítek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

17343 - 1914. sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város házipénztáráról s a há-
zipénztárban kezelt alapok és alapítványok-
ról szerkesztett 1913. évi zárszámadásokat,
mérlegek és vagyon leltárt a Tanács és
pénzügyi szakbizottság a folyó évi október
12-én tartott együttes ülésében tárgyalás és
vizsgálat alá vevén azt megállapította s az
1886. évi XXI. t. c. 17 §-a rendelkezéséhez
képest az 1914. évi október 14 napjától ok-
tóber 28 napjáig bezárólag terjedő 15 napi
időtartamra a városi számvevői hivatal helyi-
ségében közszemlére kitenni rendelte.

Miről a város közönségét azon figyel-
meztetéssel értesitem, miszerint a zárszám-
adást az azokra vonatkozó okmányokat a
fenti határidőben bármely adófizető nagy-
várad polgárnak megtekinteni joga van, az
ellen netaláni észrevételeit a f. évi novem-
ber havi rendes közgyűlés hatánapját meg-
előzőleg 5 nappal írásban a Tanács mint ál-
landó választmányához beadhatja.

Nagyvárad város Tanácsa és pénzügyi
szakbizottság 1914. okt. 12-én tartott együt-
tes üléséből.

Komlóssy József
polgármester h.

Nagyvárad város adóhivatalától.

17277 - 1914. szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város adóhivatala részéről
közhírré tétetik, miszerint a II-ik kerület
területén levő és az 1914. évben tárgya-
lás alá kerülő nyilvános számadásra kö-
telezett vállalatok és egyletek adójára vo-
natkozó javaslatokat feltüntető lajstrom
a folyó évi október hó 17-től október
hó 24-ig bezárólag vagyis nyolc (8) na-
pon keresztül a városi adóhivatal 16. sz.
szobájában közszemlére ki van téve. Er-
ről az érdekeltek azzal értesítetnek, hogy
a lajstromba foglalt adójavaslatokat az
adókiivető bizottság folyó évi október hó
30-án d. e. 8 órakor fogja, a kir. pénz-
ügyigazgatóság tanácstermében tárgyalás
alá venni.

Nagyvárad, 1914. október hó 16-án.
Városi adóhivatal.

**Keves pénzért sok mindent vásá-
rolhat, és pedig:**

női harisnyák, párja 30 fillértől, selyem harisnyáig
férfi zokni „ 28 „ „ zokniig
gyermek harisnya kötött 20 fillértől. Női férfi fe-
hérművek zsebkendők, ridikülök pénzerszények,
ernyők igen olcsó árért. Himzés valódi klópli csipkék.

Férfi gallér darabja 10 fillér,

csak míg a készlet tart. Vidéki rendelések utánvétel,
viszont eladóknak engedmény, meg nem felelőért
a pénzt visszaadjuk.

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.

A Nagyváradi sör jó és olcsó!

Hasonlítsa össze más sörökkel és **birálja meg**

előítélet nélkül

meg fog győződni arról, hogy

**szükségtelen más
sört drágábban vásárolnia**

Telefon: gyár 439. sz.,
városi iroda 471. szám.

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesítem a nagyságos és főisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy papi és civil ruha tökéletességét áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hívásra személyesen kiutazom.

Alkalmra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel
VAINOVSKY KÁROLY
papi- és polgári szabó.
Szent János-utca 52. (Saját ház.)

ALAPÍTTATOTT 1898-BAN.

Kálvária-utcán egy üres telek eladó.

Sebesült katonák számára

azonnal szállít bárhova
a megrendelő neve alatt

vaságyat

hozzávaló ágyneművel
éjszerű, tartós, a higiéniá-
nak megfelelő kivitelben, a

legjutányosabb szabott áron:

Nagyvárad, Weisz Kálmán

Nagyplac-tér 10. sz. katonai és kórh. ber. vállalata
(Darvassy Lajos ház.) Telefon: 905. sz.

**Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság.**

Foglalkozik a bank és takarékpénztár
összes ágazataival. A nyári idény alkalmából ajánlja

safe-deposit osztályát

melyben mindenki saját zárja alatt, úgy
a nyári idény alatt, mint egész éven át
értékpapírjait, ékszereit, okmányait és
egyéb megőrzendő tárgyait

biztosan és olcsón

megőrizheti.
A safe-deposit osztály a bankosztálytól elkülönített helyiségben van, mely a legnagyobb biztonság mellett, a legkényelmesebb és legdiszkréttebb kezelést teszi lehetővé.
Bővebb felvilágosítást készséggel nyújtunk intézeti helyiségünkben Bémer-tér 4.

Műszaki harisnyakötőde

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.
(Ausiänder férfinababó cég után.)

KÉSZIT új férfi fuszekliket és női harisnyákat a legdivatosabban, igen tartós kivitelben és olcsó árban. Elvállal fejlekedéseket s javításokat, valamint azsur- és muslin-harisnyákat, kivágott cipőkhöz a legmegbízhatóbban készít. Egy próbarendelés meggyőző mindenkit a harisnyák jóságáról. Az üzlet 14 év óta áll fenn. Sok pénzt megtakarít ha harisnyáit

Lippner Marknal szerzi be.

MEGNYILT! MEGNYILT!

Az
**uj csipke, himzés,
harisnya áruház**
Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszerezné, győződjön meg róla, mert ilyen olcsón még nem vásárolt. Különböző újdonságok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel
Friedmann Jenő

MEGNYILT! MEGNYILT!

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon száma 514.

Elvállaljuk villamos világitási és erőátviteli berendezések felszerelését.

**Csillárok,
izzólámpák**

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

Cement, cementcsövek, fedellemez, gipsz,

csatornázás

ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969. Telefon 969.

Van szerencsém Nagyvárad és vidéke nagyrészt közönségének szives tudomására hozni, hogy Nagyváradon, Rákóczi-ut 19. sz. alatt a mai kor igényeinek megfelelő **műkőszörüldét** nyitottam.

Elvállalok mindennemű borotvák, kések, ollók, hajvágógépek, huszörögépek, ló- és juhnyírógépek javítását és kőszörülését. Raktáron tartok mindennemű bel- és külföldi illatszerek, fej- és arcápoló piperezereket, mindennemű acél-árakat, ugymint borotvát, ollót, hajnyírógépet, yukszemvágó, papír-, zseb- és tollkést, valamint az összes fodrászati cikkeket. A nagyrészt közönség szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Koller Ágoston műkőszörüs